

Katarzyna Karbowskiak¹

Katedra Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych

SGGW

Warszawa

Przyjazdy cudzoziemców do Polski, ich cele, motywy, wydatki

Foreigners visits in Poland, their purposes, motives and expenses

Abstract: The paper presents visits of foreigners in Poland, their purposes, motives and structure of their expenses in Poland. Data published by the Institute of Tourism in 2005 and 2006 are analysed.

Key words: touristic visits, Poland, tourist expenses

Synopsis. Zaprezentowano przyjazdy cudzoziemców do Polski, cele tych podróży, motywy a także zwrócono uwagę na wydatki turystów zagranicznych w Polsce. W artykule poddano analizie dane pochodzące z badań Instytutu Turystyki, które przeprowadzono w 2005 i w 2006 roku.

Słowa kluczowe: turystyka, Polska, przyjazdy, wydatki

Wstęp

Turystykę jako zjawisko zarówno o charakterze gospodarczym, jak i społeczno-kulturowym charakteryzuje na przełomie wieków wiele istotnych zmian. Te zmiany są skutkiem przemian dokonujących się zarówno w warunkach życia ludności, jak i w samej turystyce. Turystyka to ta dziedzina gospodarki, która jest podatna na wszelkie zmiany w jej otoczeniu. Wpływ tych zmian może być różnorodny, w warunkach sprzyjających może spowodować jej dynamiczny rozwój, a w tych mniej korzystnych zastój, bądź ograniczenie rozwoju. Procesy integracji dokonujące się w Europie są dla rozwoju turystyki zjawiskiem bardzo korzystnym. Po pierwsze kształtują warunki działania całej sfery obsługi ruchu turystycznego, po drugie dają większą możliwość uczestnictwa w międzynarodowym ruchu turystycznym społeczeństwom wielu krajów.

Turystyka stanowi kluczowy i zarazem priorytetowy składnik rozwoju każdego regionu w danym kraju. Na świecie turystyka jest ważnym, rozwijającym się sektorem gospodarki. W Polsce nadal jest niedocenioną branżą gospodarki. Wszelkie zmiany w tendencjach ruchu turystycznego, oczekiwaniach turystów, pojawiających się wymaganiach co do formy wyjazdu turystycznego to niewątpliwie następstwo przeobrażeń stylu i warunków życia oraz modeli konsumpcji. Nowe warunki wpływają na zmianę form i rodzajów ruchu turystycznego.

Turystyka to dziedzina gospodarki, która narażona jest na oddziaływanie wielu czynników, np.: terroryzm, wojna w Iraku, różnego rodzaju epidemie, czy klęski żywiołowe. Mimo to cały czas rozwija się, wykorzystując szereg nowych elementów wpływających na ten rozwój, np.: wprowadzanie nowych technologii, szeroko zakrojone restrukturyzacje, unowocześnienie technik marketingowych, rozwój tanich linii lotniczych.

¹ Dr inż.

Te czynniki powodują, iż można optymistycznie przyglądać się zmianom, jakie w tej branży zachodzą. Celem tego opracowania jest analiza przyjazdów cudzoziemców do Polski ze szczególnym uwzględnieniem celów podróży, motywów oraz wydatków jakie cudzoziemcy ponoszą w naszym kraju.

Cele i motywy przyjazdów cudzoziemców do Polski

Według badań Instytutu Turystyki ruch przyjazdowy w roku 2006 nie uległ zmianie w stosunku do lat poprzednich. Analizując dane liczbowe według poszczególnych krajów można stwierdzić:

- o ponad 20 % wzrosła liczba przyjazdów z następujących krajów: Irlandii, Korei Płd., Portugalii, Wielkiej Brytanii, Belgii, Norwegii, Hiszpanii, Holandii, Rumunii i Danii;
- o ponad 5 % spadła liczba przyjazdów z: Kazachstanu, Luksemburga, Czech, Cypru i Malty.

Tabela 1. Przyjazdy cudzoziemców w 2005 roku, tys.
Table 1. Visits of foreigners in 2005, thousand

Kraj pochodzenia	Przyjazdy ogółem, tys.	Zmiana 2005/2004, %	W tym turyści, tys.	Zmiana 2005/2004, %
Wszystkie kraje	64606,1	4,3%	15200	6,4%
Niemcy	37436,3	9,7%	5570	6,5%
Rosja, Białoruś, Ukraina	10528,6	11,2%	4710	4,7%
Litwa, Łotwa, Estonia	1845,3	-2,5%	1220	-2,4%
Sąsiedzi z południa	11233,5	-15,7%	255	-13,6%
UE-15 (bez Niemiec)	2066,4	12,6	2015	12,6%
Zamorskie: Australia, Japonia, Kanada, USA, Korea Płd.	516,8	27,6%	505	26,3%
Pozostałe kraje	979,2	13,5%	925	12,1%

Źródło: oszacowania Instytutu Turystyki

Jak widać z danych zaprezentowanych w tabeli 1 i 2 liczba przyjazdów zwiększyła się z 15200 w 2005 roku do 15670 w 2006 roku.

W tabeli 3 umieszczono dane obrazujące główne cele wizyt w Polsce. Zdecydowanie największą grupę wśród wszystkich krajów stanowią cele zawodowe lub służbowe (27,1%), na drugim miejscu plasuje się turystyka i wypoczynek (24,8%), w dalszej kolejności odwiedziny u rodziny lub znajomych (18,3%), tranzyt (6,8%) oraz zakupy (6,8%). W tej ostatniej grupie przeważają mieszkańcy Rosji, Białorusi i Ukrainy (17%). Najmniej liczną grupę stanowią turyści przyjeżdżający do Polski w celach religijnych (0,5%) czy w celu podjęcia dorywczej pracy (1%) oraz w celu zdrowotnym (1,5%).

Wyraźnie widać, iż dominujące są następujące rodzaje turystyki przyjazdowej: turystyka biznesowa (sprawy służbowe), typowa turystyka i rekreacja oraz odwiedziny u rodziny lub znajomych. Można uznać, iż jest to układ typowy, gdyż zwykle najczęściej tym czynnikiem, który skłania nas do przemieszczania się, jest właśnie praca czy też sprawy, które mamy do załatwienia. Drugie miejsce zajmuje turystyka i rekreacja, ponieważ każdy

człowiek potrzebuje odpoczynku, chce poznawać, zwiedzać. Wyjeżdżając, bardzo często chcielibyśmy połączyć ten wyjazd z możliwością odwiedzenia znajomych, czy krewnych.

Tabela 2. Przyjazdy cudzoziemców w 2006 r., tys.
Table 2. Visits of foreigners in 2006, thousand

Kraje pochodzenia	Przyjazdy ogółem, tys.	Zmiana 2006/2005, %	W tym turyści, tys.	Zmiana 2006/2005, %
Wszystkie kraje	65114,9	0,8	15670	3,1
Niemcy	37192,1	-0,7	5440	-2,3
Rosja, Białoruś, Ukraina	11275,9	7,1	4700	-0,2
Litwa, Łotwa, Estonia	2054,6	11,3	1360	11,5
Sąsiedzi z południa	10523,4	-6,3	235	-7,8
UE-15 (bez Niemiec)	2430,4	17,6	2365	17,4
Ważne zamorskie*	561,9	8,7	548	8,5
Pozostałe kraje	1076,6	9,9	1022	10,5

*Australia, Japonia, Kanada, Korea Płd., USA

Źródło: oszacowania Instytutu Turystyki

Tabela 3. Główne cele wizyty w Polsce według krajów w 2005 roku, %
Table 3. Principal purposes of visits in Poland in 2005, %

Cele wizyty	ogółem	Kraj pochodzenia			
		Niemcy	UE-15 (bez Niemiec)	nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina
Zawodowe lub służbowe	27,1	29,4	35,0	19,4	24,9
Turystyka, wypoczynek	24,8	29,5	34,6	25,8	12,7
Odwiedziny	18,3	21,9	24,1	15,1	9,3
Tranzyt	13,2	2,2	2,5	26,1	27,7
Zakupy	6,8	1,4	0,0	7,2	17,0
Prywatny przyjazd szkoleniowy	1,8	4,0	0,5	0,3	0,7
Cel zdrowotny	1,5	2,7	1,2	0,6	0,2
Dorywcza praca	1,0	0,1	0,0	0,3	2,8
Cele religijne	0,5	0,8	0,6	0,5	0,1
Inne i brak danych	5,1	7,8	1,3	4,6	4,6

Źródło: badania Instytutu Turystyki

W tabeli 4 umieszczono dane obrazujące główne cele wizyt w Polsce w 2006 roku. Zdecydowanie największą grupę wśród wszystkich krajów stanowią cele zawodowe lub służbowe (około 27%), na drugim miejscu plasuje się turystyka i wypoczynek (20,5%), w dalszej kolejności odwiedziny u rodziny lub znajomych (17,7%), tranzyt (16,3%) oraz zakupy (12,7%). W tej ostatniej grupie przeważają mieszkańcy Rosji, Białorusi i Ukrainy (31,9%). Najmniej liczną grupę stanowią turyści przyjeżdżający do Polski w celu podjęcia dorywczej pracy (0,5%) oraz ci, którzy prywatnie przyjeżdżają na szkolenia (0,3%).

Analizując dane liczbowe odnoszące się do celów podróży można zauważyć zmiany w porównaniu do roku poprzedniego. W przypadku zakupów jest to zmiana dwukrotna (w 2005 był to cel w 6,8%, a w 2006 w 12,7%).

Tabela 4. Główne cele wizyty w Polsce według krajów w 2006 roku, %
Table 4. Principal purposes of visits in Poland in 2006, %

Cele wizyty	Kraj pochodzenia				
	ogółem	Niemcy	UE-15 (bez Niemiec)	nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina
Zawodowe lub służbowe	26,6	34,8	31,2	20,7	18,1
Turystyka, wypoczynek	20,5	21,7	33,3	18,9	11,6
Odwiedziny	17,7	20,0	22,7	11,3	10,8
Tranzyt	16,3	7,4	9,2	42,2	20,3
Zakupy	12,7	8,2	0,2	2,8	31,9
Cele zdrowotne	1,5	1,6	1,4	0,5	2,0
Cele religijne	0,7	0,3	0,4	1,2	0,6
Dorywcza praca	0,5	0,3	0,0	0,1	1,3
Prywatny przyjazd szkoleniowy	0,3	0,3	0,2	0,3	0,5
Inne cele	3,2	5,4	1,4	2,0	2,9

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Struktura wydatków turystów w latach 2005-2006

Jak pokazuje tabela 5 w roku 2005 oszacowano przeciętne wydatki turystów poniesione na terenie Polski na 150 USD na osobę, a w roku 2006 na 167 USD na osobę (średnie ważone). W zależności od kraju wydatki wynosiły w 2005 roku od 85 USD (Rosja) do 327 USD (Australia, Japonia, Kanada, Korea Płd., USA). W roku 2006 wartości te wahały się od 50 USD (Białoruś) do 388 USD (kraje zamorskie: Australia, Japonia, Kanada, Korea Płd., USA). Jak widać w ciągu roku wartości te nie zmieniły się znacząco.

Analizując dane zawarte w tabeli 5, zarówno jeśli chodzi o rok 2005 jak i rok 2006, można zauważyć, iż ze strony turystów z krajów sąsiednich: Białoruś, Litwa, Słowacja, Czechy widać znaczący spadek wydatków (o blisko 1/3). Wśród pozostałych obserwuje się wzrost wydatków, do takich zaliczamy Ukrainę (wzrost o 42 USD). Znaczący wzrost zauważyć można również, jeśli chodzi o Wielką Brytanię (59 USD), Belgię (60 USD), Francję (36 USD) i Skandynawię (38 USD).

Należy sądzić, iż na zmiany wielkości wydatków mają wpływ relacje między kursami: złotego, euro i dolara.

Wydatki cudzoziemców w Polsce w zależności od celu podróży

Zmiany w wydatkach turystów w wielu przypadkach są uzależnione od celu podróży. Jako cele podróży możemy tutaj brać pod uwagę: typową turystykę, odwiedziny u

krewnych czy znajomych, sprawy zawodowe i służbowe, kongresy, konferencje, cele zdrowotne, zakupy na własne potrzeby, zakupy na sprzedaż, tranzyt. Spośród celów nie zaliczanych do ściśle turystycznych w roku 2005 największe wydatki poniesione były na wyjazdy o charakterze zdrowotnym (218 USD na osobę). Wysokie wydatki poniesione były również w związku z wyjazdami na kongresy, konferencje (217 USD na osobę) i związane z prywatnymi wyjazdami szkoleniowymi (217 USD na osobę). Znaczące kwoty wydawali również podróżujący w celu dokonania w Polsce zakupów. Jeśli chodzi o rok 2006 również największe wydatki były związane z pobytami o charakterze zdrowotnym (247 USD na osobę). Zanotowano również wzrost wydatków związanych z przejazdami tranzytowymi. Niższe natomiast odnotowano w przypadku przyjazdów na kongresy, konferencje oraz prywatnych przyjazdów szkoleniowych.

Tabela 5. Przeciętne wydatki turystów, USD/osoba/pobyt
Table 5. Average tourist expenses, USD/prson/visit

Kraj pochodzenia	Rok	
	2005	2006
Ogółem*	150	167
Ukraina	92	134
Białoruś	92	59
Litwa	108	80
Czechy	112	97
Rosja	85	104
Słowacja	116	84
Węgry	137	129
Austria	154	152
Skandynawia	177	215
Francja	169	205
Belgia	162	222
Włochy	148	146
Holandia	179	228
Wielka Brytania	190	249
Niemcy	186	191
Kraje zamorskie**	327	388

*średnia ważona

** Australia, Japonia, Kanada, Korea Płd., USA

Źródło: badania Instytutu Turystyki

W tabeli 7 zaprezentowano strukturę wydatków poniesionych przez turystów w Polsce. Elementy brane pod uwagę to m.in.: wyżywienie, transport, usługi rekreacyjne, zakupy na własne potrzeby, zakupy w celu odsprzedaży, noclegi i inne.

Analizując dane umieszczone w tabeli można stwierdzić, iż zmniejszyły się wydatki związane z korzystaniem z usług rekreacyjnych, a także z noclegów. Pozostałe kategorie zwiększyły się. Najbardziej wzrosły wydatki związane z transportem.

Tabela 6. Przeciętne wydatki turystów na 1 dzień pobytu w latach 2005-2006, USD/dzień
Table 6. Average tourist expenses per 1 day of stay in 2005-2006, USD/day

Kraj pochodzenia	Rok	
	2005	2006
Ogółem*	34	42
Ukraina	30	53
Białoruś	32	18
Litwa	37	30
Czechy	29	27
Rosja	33	40
Słowacja	31	24
Węgry	35	30
Austria	43	41
Skandynawia	38	55
Francja	28	45
Belgia	29	52
Włochy	27	34
Holandia	29	46
Wielka Brytania	32	49
Niemcy	36	44
Kraje zamorskie**	24	28

*średnia ważona

** Australia, Japonia, Kanada, Korea Płd., USA

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tabela 7 Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski w 2005-2006 roku, %
Table 7 Structure of expenses born by tourists in Poland in 2005-2006, %

Cel wydatków	Rok	
	2005	2006
Wyżywienie	19,3	19,8
Transport	13,0	24,1
Usługi rekreacyjne	6,8	4,2
Zakupy na własne potrzeby	18,3	20,5
Zakupy w celu odsprzedaży	4,1	6,4
Noclegi	36,8	23,7
Inne	1,7	1,3

Źródło: badania Instytutu Turystyki

W tabeli 8 zaprezentowano przeciętne wydatki turystów jednodniowych według krajów pochodzenia. Jak widać w tabeli szacunki dokonane na podstawie przeprowadzonych badań umożliwiają określenie przeciętnych wydatków osób, które nie korzystały na terenie Polski z noclegu na 58 USD w roku 2005 i aż 76 USD w roku 2006 (o blisko 1/3 więcej). W roku 2006 najwyższe wydatki deklarowali Ukraińcy (118 USD, a w roku 2005 tylko 78), w dalszej kolejności Białorusini (91 USD, w 2005 roku 67 USD),

Niemcy (82 USD, w 2005 roku 70 USD) i Litwini (75 USD, w 2005 roku 70 USD). Zdecydowanie najmniej wydali Czesi (39 USD, w 2005 roku tylko 19 USD) i Słowacy (44 USD, w 2005 roku 29 USD).

Tabela 8. Przeciętne wydatki turystów jednodniowych w latach 2005-2006 według krajów pochodzenia, USD/dzień

Table 8. Average expenses for one-day visits in 2005-2006, by countries of origin, USD/day

Kraj pochodzenia	Rok	
	2005	2006
Ogółem*	58	76
Ukraina	78	118
Niemcy	70	82
Litwa	70	75
Rosja	54	65
Białoruś	67	91
Słowacja	29	44
Czechy	19	39

*średnia ważona

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Kolejna tabela 9 przedstawia strukturę wydatków turystów jednodniowych w kolejnych latach. Wyraźnie widać, iż w przypadku wyżywienia, transportu i usług rekreacyjnych udział ich maleje, zaś w przypadku pozostałych elementów udział ten zwiększa się. Najwyraźniej w przypadku zakupów w celu odsprzedaży (o 4,7%).

Analizując wydatki turystów jednodniowych zauważa się, że zarówno w roku 2005 jak i 2006 najwięcej wydali oni na zakupy na własne potrzeby (około połowy wszystkich wydatków). Na transport turyści jednodniowi przeznaczili odpowiednio 22 % i 20,6%, a na wyżywienie 12,3 % w 2005 roku i 10,7% w 2006 roku.

Tabela 9. Struktura wydatków turystów jednodniowych w latach 2005-2006, %

Table 9. Structure of the one-day visits expenses, %

Wyszczególnienie	2005	2006
Wyżywienie	12,3	10,7
Transport	22,0	20,6
Usługi rekreacyjne	3,1	1,0
Zakupy na własne potrzeby	46,4	46,9
Zakupy w celu odsprzedaży	6,8	11,5
Inne	9,4	9,3

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Łączne przychody dewizowe

Łączne przychody dewizowe z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski szacowane są przede wszystkim na podstawie wydatków turystów i tzw. odwiedzających

jednodniowych, które ustalane są w badaniach granicznych Instytutu Turystyki, a także na podstawie niepublikowanych szacunków NBP.

W roku 2005 łączne przychody dewizowe z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski wynosiły 6230 mln USD, z czego 3330 mln (ponad połowa) to wpływy od turystów, pozostała zaś część od odwiedzających jednodniowych. Jak podaje Instytut Turystyki przychody z tytułu przyjazdów cudzoziemców wzrosły od poprzedniego roku o 7,7% (w USD). Na taki stan rzeczy wpłynęło m.in. przyczyny takie, jak [Wydatki... 2006]:

- ogólny wzrost liczby przekroczeń granicy,
- wzrost liczby turystów np.: z Niemiec (o 6,5%), z Kanady (o 63,4%), z Australii (o 59,9%),
- coraz wyższy poziom przyjazdów z Ukrainy spowodowany prawdopodobnie zmieniającą się sytuacją polityczną i gospodarczą w tym kraju,
- zmiany w kursach walut (w 2005 roku obniżenie kursu dolara w stosunku do złotówki o 11,5%).

W 2006 roku łączne przychody dewizowe z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski wynosiły około 7187 mln USD, z czego 3447 mln USD (blisko połowa) to wpływy od turystów, pozostała zaś część od odwiedzających jednodniowych. W stosunku do roku poprzedniego odnotowuje się wzrost przyjazdów o 15%, przy czym ponad połowa przychodów to przychody pochodzące od odwiedzających jednodniowych. O tak ukształtowanej sytuacji zdecydowały następujące czynniki [Wydatki... 2007]:

- niewielki wzrost liczby przekroczeń granicy (zaledwie o 1,1%),
- spadek przyjazdów z Niemiec,
- utrzymujący się wysoki poziom przyjazdów z Ukrainy,
- zmiany w kursach walut.

Podsumowanie

Turystyka rozwija się w szybkim tempie, liczba przyjazdów zwiększyła się z 15200 tys. w 2005 roku do 15670 tys. w 2006 roku. Główne cele wizyt w Polsce to: cele zawodowe lub służbowe, na drugim miejscu plasuje się turystyka i wypoczynek, w dalszej kolejności odwiedziny u rodziny lub znajomych, tranzyt oraz zakupy (w 2006 roku zwiększyły się dwukrotnie w stosunku do roku ubiegłego). W roku 2005 łączne przychody dewizowe z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski wynosiły 6230 mln USD, z czego 3330 mln (ponad połowa) to wpływy od turystów, pozostała zaś część od odwiedzających jednodniowych. W 2006 roku łączne przychody dewizowe z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski wynosiły około 7187 mln USD, z czego 3447 mln USD (blisko połowa) to wpływy od turystów, pozostała zaś część od odwiedzających jednodniowych. Określając wielkość wydatków cudzoziemców w Polsce w latach 2005-2006, a także prognozując na przyszłość w oparciu o badania Instytutu Turystyki, należy wziąć pod uwagę następujące czynniki:

- wiele możliwości dla Polski jakie umożliwiło wejście do Unii Europejskiej;
- korzystny dla cudzoziemców poziom cen na towary i usługi;
- liczne przyjazdy turystyczne polskich emigrantów.

Zaprezentowane liczby jasno przedstawiają sytuację: turystyka dalej będzie się rozwijać. Kwestią zasadniczą powinno być umiejętne wnioskowanie i działanie, które

zapewni ten nieustanny rozwój i ogromne korzyści dla Polski, gdzie potencjał i możliwości dla rozwoju turystyki są ogromne i ciągle jeszcze niewykorzystane.

Bibliografia

Cele, motywy i formy przyjazdów do Polski w 2005 roku. [2006]. W. Bartoszewicz (red.). Instytut Turystyki, Warszawa.

Cele, motywy i formy przyjazdów do Polski w 2006 roku. [2007]. W. Bartoszewicz (red.). Instytut Turystyki, Warszawa.

Turystyka międzynarodowa w procesie integracji Europy. [2004]. A. Nowakowska (red.). WSPIM, Chrzanów

Wydatki cudzoziemców w Polsce w 2005 roku. [2006]. T. Skalska (red.). Instytut Turystyki, Warszawa.

Wydatki cudzoziemców w Polsce w 2006 roku. [2007]. T. Skalska (red.). Instytut Turystyki, Warszawa.